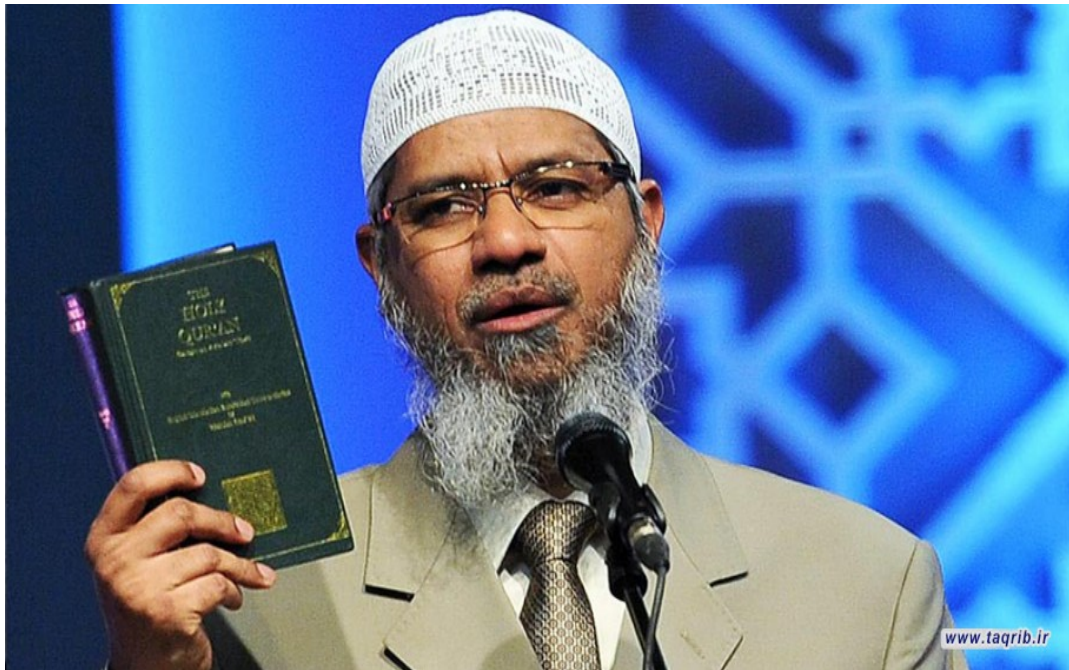

درباره ذاکر نائیک؛ پژوهشگر تفکرات محمد بن عبدالوهاب در شبه قاره هند

سیدعلی بطحائی

شاید بتوان ذاکر عبدالکریم نائیک (Dr. Naik Zakir) پزشک و مبلغ هندی را منحصر به فردترین چهره سلفیّت در دوران معاصر خواند. سرت کردن کروات با رنگ کت وشلوار، ارجاع مکرر به تحصیلات پزشکی خود در سخنرانی های مذهبی، تأسیس شبکه بین المللی صلح (International TV Peace) و تسلط کم نظیر به چهار زبان بین المللی، او را در بین مخاطبان غربزده به عنوان یک روشنفکر تمام عیار نشان داده است. از آن سو، پوشاندن سر با عرقچینی سنّتی، ریش های بلند و تراشیدن سبیل ها به سبک وهابیت کلاسیک، نتوانسته گرایشات قلبی و فکری او به سلفیّت سنّتی پنهان کند. گزافه نیست اگر اعتراف کنیم که یکی از دقیق ترین کارها، تشخیص تیپ شناسی تفکر اوست؛ که منشاء این پیچیدگی عمدتاً در مواضع چندپهلوی او ریشه دارد. در حقیقت مشرب تبلیغی او را باید در چهارراه تعارضات اسلام سلفی، اسلام سنّتی و اسلام روشنفکری به سمت وهابیت تشریفات متمایل دانست. در روزهای اخیر دولت هند، بنیاد البحوث الاسلامیه (F.R.I) از نهادهای وابسته به او را غیرقانونی اعلام و هرگونه فعالیت تبلیغی ذاکر نائیک- که از هند به مالزی تبعید شده - را تا سال 2027 میلادی ممنوع اعلام کرد. البته که

نائیک، این قبیل محدودیّت‌ها را به بهترین وجه برای خود به کسب اعتبار تبدیل می‌کند و تمایل دارد خود را «مظلوم مقتدر» معرفی کند و از این طریق گوی شهرت خود بیش از پیش در شبه قاره کند. در یادداشت پیش رو به نکاتی در مورد او و جریان فکری تبلیغی او در شبه قاره هند اشاراتی خواهیم داشت.

یکم:

سخنان و مواضع ذاکرنائیک دقیقاً در تقاطع تعارضات اسلام سلفی، اسلام سنّتی و اسلام روشنفکری قرار دارد. از سویی انتقادات او به عربی خواندن خطبه‌های نماز جمعه و مخالفت‌هایش با اعدام مرتدین فطری او را از سنّتی‌ها دور و از طرفی حمایت او از حقوق زنان، مخالفت با چندهمسری و دفاع از علوم مدرن او را به اسلام روشنفکری نزدیک کرده است. با این اوصاف می‌توان گفت شیوه او بسیار به اجتهادات ناصرالدین البانی قرابت دارد و حکایت از سلفی بودن تار و پود فکر ترویجی او دارد. با این حال جنس سلفی‌گری او بیش از آنکه به سلفیت هندی نزدیک باشد در چارچوب سلفیت نجدی است. نائیک خیلی زیرکانه و با تبلیغات پرسروصدای خود، مروّج اصلی شیوع وهابیت نجدی در شبه قاره هند است.

دوم:

نائیک بسان ابوالعلی مودودی و سیدقطب، به دلیل شیوع امواج نوین اسلام‌گرایی در فشر دانشگاهی از تخصص اصلی خود دور و به ناگهان مبلّغ اسلام تبدیل شد. او در هیچ یک از مراکز دینی رسمی آموزش شرعیات ندیده و اطلاعی از علوم مرسوم دینی همانند فقه، اصول، رجال و علم الحدیث ندارد و تنها ارجاع به قرآن و سنّت را پیشه خود کرده است. هرچند ادعای او این است که به هیچ یک از فرقه‌های رایج گرایش ندارد و دعوتش بازگشت به قرآن و سنّت است؛ که اتفاقاً این ادعا، شاهی دیگر برگرایش سلفی مأبانه او دارد. برطبق استفتایی که جامعه فاروقیه کراچی منتشر شده است، نائیک هیچ تخصصی در زمینه علم الحدیث ندارد و با ارائه شکلی جدید از شریعت، دوری از سلف، عدم پایبندی به تقلید از فقه مکاتب اربعه، آزادی در اظهار رأی و فتوا، انکار حیات برزخی رسول خدا (ص) در قبر و ردّ توسل به ایشان، مستحق تعبیر «صالّ مصلّ» شده است.

سوم:

صورت به چینی و بنگالی، اردو، انگلیسی زبان چهار به که است نائیک ذاکر ای ماهواره شبکه Peac TV

زنده و 24 ساعته پخش می شود. این شبکه بین المللی پرمخاطب، در بیش از 125 کشور جهان از جمله در بخش هایی از خاورمیانه، قاره های آسیا، اروپا، آفریقا، استرالیا و ایالات متحده سخنرانی های او و همفکرانش را پخش و ترویج می کند. او همچنین اقدام به تأسیس بنیاد تحقیقات اسلامی کرده است. این مؤسسه که تا کنون مبالغ هنگفتی را برای تداوم فعالیت های جمع آوری کرده است و عمدتاً به موضوعات بررسی مناسبات علم و دین جهت مقابله با شبهات آتئیست ها و افزایش آگاهی رسانه ای در برابر سیاست های ضداسلامی غرب در مواجهه با اسلام می پردازد. حاضر جوابی نائیک در مناظره ها، ارجاعات به موقع به تناقضات طرف مقابل و حافظه قوی او در گفت و گوها، راز و رمز موفقیت او در مناظرات و شبکه های تلویزیونی معرفی شده است.

چهارم:

سخنرانی های تبلیغی نائیک، ناظر به جامعه هندو و به سبک مسیحیان تبشیری است. او با شیوه مناظره تهاجمی و با پروپاگاندا تبلیغی بر آن است تا مخاطبان هندو را مسلمان کند. بررسی نوشته ها و سخنرانی های او روشن می کند که غایت تبلیغی او، گسترش اسلام وهابی و ارائه شواهدی تطبیقی از کتب غیرمسلمانان (با تأکید بر کتب مقدس مسیحیت و هندویسم) و ردّ شبهات آتئیسم به نفع سلفیّت است. از این جهت دولت هند با اتهامات متعدد دی همچون تنش سیاسی، مشکلات امنیتی وی را نفی بلد و او به ناچار در مالزی در تبعید به سر می برد.

منبع: مسلمانا